

Владимир СЕКУЛИЋ

КОСМОПОЛИТСКА ДРАМА *МОЈ ПРИЈАТЕЉ ХЕМИНГВЕЈ*

У овом раду биће ријечи о генези моје драме „Мој пријатељ Хемингвеј”, која је премијерно изведена у Херцег Новом, сезона 1991, сцена Андрићевог дома, то је, у ствари, почетак Херцег-феста у Херцег Новом. У својим књижевним истраживањима много времена сам, поред осталог, посветио књижевности XX вијека, интердисциплинарно и компаративно. Посебно ме је интересовала књижевност послије Првог свјетског рата, нарочито писци Изгубљене генерације; Скот Фицџералд, Ернест Хемингвеј, Дос Пасос, Езра Паунд итд. Велики број свјетских писаца и других умјетника се тада везао за Француску: Париз и Ривијеру, али и за неке друге европске земље. Ипак, Париз постаје центар свјетске књижевности и умјетности, да подсетим да су у Паризу тада живјели и радили Џојс, Пикасо, Маљевић, Кандински и други. Иначе, мене је посебно интересовао Скот Фицџералд, јер је у неким својим дјелима говорио о Црној Гори. У том друштву се кретао наш земљак Павле Петровић, си неаста, којем је Фицџералд посветио много пажње. Исто тако, Хемингвеј је друговао с једним другим Грногорцем – Мирком Марковићем, учесником у Шпанском грађанском рату, који је касније друговао са Хемингвејем на Куби а постали су и добри пријатељи. Фицџералд је с времена на вријеме долазио у Европу, нарочито у Француску, и често је боравио у Кап Д’Антибу, гдје је боравила породица краља Николе. Он је доста знао о нашој средини, а мене је посебно занимало који су га мотиви побуђивали да пише о њој. Уз то, његов живот са супругом Зелдом Сајерс је био веома узбудљив, чудни су и односи били са његовим тада нераздвојним другом и пријатељем Хемингвејем, што се испољавало и у њиховом писању.

Фиццџералд је упознао Хемингвеја у Динго бару на Монпарнасу, 1. маја 1924. Тада је почело њихово присно пријатељство. Хемингвеј је тада почињао своју књижевну каријеру. Био је тек објавио књижицу од 32 стране, у тиражу од 170 примјерака с насловом, „У наше вријеме”. Она је садржавала 18 импресионистичких прозних скица. Прије тога је био објавио (1923) три кратке приче и 10 поема у париском Контексту. Фиццџералд је такође био млад. Био је само двије године старији од Хемингвеја, али већ познат писац, са три објављена романа, веома добро примљених, с једним позоришним комадом и више од 40 кратких прича, 27 чланака и извјесним бројем сценарија. Као што је познато, њих двојица су обиљежили прву половину XX вијека; сигурно су били најпопуларнији писци тога времена, а Фиццџералд и Зелда су били чувени брачни пар прошлог вијека.

У роману „Велики Гетсби” Фиццџералд наводи, говорећи о Црној Гори: „Онда је, стари друже, избио рат. То је за мене било велико олакшање; упорно сам настојао да погинем, али као да ме неки чаробњак учинио неуништивим... У Арагонској шуми покупио сам остатке свог митраљеског батаљона и повео их толико напријед да се по пола миље испред и иза нас налазила ничија земља кроз коју ни пешадија није могла да се пробије. Ту смо се држали два дана и двије ноћи – нас 130 људи са 16 Луисових митраљеза – а кад је најзад стигла наша пешадија, нашла је међу гомилама мртвих Њемаца ознаке три њихове дивизије. Унапријеђен сам у чин мајора, и свака ме савезничка влада одликовала – па чак и Црна Гора, мала Црна Гора, тамо негде доле на Јадранском мору!

Мала Црна Гора! Код тих речи подиже глас и климну главом – уз онај његов осмех. Тај осмех је обухватио читаву бурну историју Црне Горе и изражавао симпатије према јужњачким борбама црногорског народа. Тим осмехом је исказао своје пуно поштовање и разумевање за низ националних околности које су у малом, топлим срцу Црне Горе створиле то признање. Сад моја сумњичавост потону у задивљеност; било је то као прелетање очима преко страница једног туцета магазина.

Он се маши за џеп и одмах затим један комадић метала који се њихао на врпци паде на мој длан. То је оно из Црне Горе. На моје изненађење, орден је имао веродостојан изглед, *Orderi di Danilo*, писа-

ло је у круг, *Montenegro, Nikolas rex*. Окрените га! Мајору Џеју Гетсбију – прочитах. За изванредну храброст.¹

У Паризу се тада поред Американаца, Енглеца, Руса, налази много људи са подручја Јужних Словена, Растко Петровић, Антун Густав Матош и др. Међутим, мање је познато да се тамо налазио и Павле Петровић, син Мирка и Наталије, који се бавио филмом и био веома познат у умјетничким круговима Париза и Ривијере. О њему се нешто сазнаје само из краћег чланка Ратка Ђуровића у „Побједи” „Краљевски унук – синеаст.” Ђуровић кратко помиње Павла Петровића уз Владимира Ђ. Поповића и Мирка М. Драговића. Павле Петровић се родио у Подгорици 13. маја 1910, на Крушевцу, у дворцу његовог дједе краља Николе. Павлова породица, отац, мајка и брат, преселише се на Цетиње. Касније је са мајком и братом отишао у Енглеску, а одатле за Париз 1921. год. Ту су браћа Павле и двије године млађи брат Михаило, студирали.

Фиццералд је написао и сценарио за филм, заједно са Чарлсом Вореном, који је писао сонгове, према Фиццералдовом роману „Блага је ноћ”. Синописис сценарија налази се у библиотеци Принстонског универзитета, а унијет је као додаток биографије коју је написао Метју Бруколи: Живот Ф. Скота Фиццералда – (*Appendix I. Brucoli* 1981: 511-523). Међу главним ликовима у сценарију су: Ричард Дајвер, његова супруга Никол Дајвер, њена сестра Бејби Ворен, Паклен Трубецкој, побјегли принц из Русије, Розмари Хојт, глумица и принц с Балкана, пријатељ Бејби Ворен. Екипа сакупљена са свих страна свијета. Принц с Балкана води ово друштво у крајеве његове постојбине. Мада Фиццералд овдје не помиње име принца и назив мјеста у којем су боравили, види се да се ради о Павлу Петровићу и о Котору и Цетињу, јер се помиње да су били на излету у приморском мјесту и да се у близини налази град у којем су била дипломатска представништва. То приморско мјесто налази се близу Дубровника. У сценарију принц је лијеп, фино грађен младић. Свира клавир, веома је духовит, и насљедник је једне књажевине, близу мора, на Балкану. Павла слично описује и његов брат Михаило у својим мемоарима који су објављени у Канади. Он наводи: „У јесен 1951. год. Павле је ступио у једно филмско предузеће и учествовао је у режији филма „Нага жена” према једном комаду Анрија Батаја (*Henri Bataille*). Мени се

¹ Роман “Велики Гетсби” превео је на српски језик Александар-Саша Петровић.

поред њега пружила прилика да и сам продрем у радионице и видим како се филм ствара.” Фиццералд је у роману „Блага је ноћ” описао и филмску екипу која снима филм. А глумица Розмари Хојт налази се и у сценарију. Фиццералд је био пријатељ и Исидоре Данкан, која се у Француској дружила са Анри Батајом а Фиццералд и Батаи су се познавали и дружили. Павле Петровић је посјећивао исте локале и кафе, гдје су се скупљали писци и умјетници, међу њима и Фиццералд и Хемингвеј. Фиццералд је поред Париза, као што смо видјели, доста времена проводио и на Азурној обали, највише на Антибима. Ту је, као што се зна, проводио посљедње дане краљ Никола, гдје је умро 1921. године. Када се све ово сагледа, види се да је Фиццералд доста знао о породици Петровић. Иначе, у том времену много се говорило о Првом свјетском рату, о Србији и Црној Гори, о њиховим владајућим породицама и сл.

Када се размотри све оно што је Фиццералд написао, и упореде остали извори, све упућује на то да је прототип за лик принца у сценарију Павле Петровић. Пошто је Фиццералд стварао ликове не само према једној личности, може се претпоставити, да овај лик има особине и других личности, чак и Павловог оца, Мирка Петровића. Ово истраживање је обезбиједило много материјала што ми је омогућило да напишем више радова. Прво сам написао неке радове о Фиццералду и Хемингвеју, о њиховим односима, као и о неким другим писцима, из њиховог окружења. Затим сам написао књигу о Фиццералду, „Реквијем Скоту Фиццералду”, монографију, у ствари, романсирану биографију, са мноштво чињеница. Одавде, а и из неких других извора, написао сам радио драму: „Блага ноћ Скота Фиццералда”, коју је емитовао Радио Титоград, а била је и у програмима и осталих радио станица раније Југославије и била је изабрана да представља драмску продукцију Радио Титограда те године на фестивалу радио драме у Београду. Затим сам написао драму „Мој пријатељ Хемингвеј”, која је као што смо видјели на почетку овог рада, премијерно изведена у Херцег Новом.

Драму „Мој пријатељ Хемингвеј” објавила је 1995. год. издавачка кућа „Обод”, Цетиње. Главни ликови ове драме су из разних крајева свијета, тако да је она космополитска: амерички писац Скот Фиццералд, његова супруга Зелда, Ернест Хемингвеј, један од најпопуларнијих свјетских писаца XX вијека, Павле Петровић, принц Црне Горе, филмски редитељ, Лоа Моран, глумица, Едуард Жозан, францус-

ки пилот, херој II свјетског рата, Ед Хантер, тајкун у шоу бизнису, Исидора Данкан, чувена плесачица, и принцеза Чимеј.

Драма је показала све противрјечности у том времену, тежњу за богаћењем, корупцију, нехуманост, лицемјерство, и велико сиромашење мноштва осталог становништва. Посебно се показало на коме је ниском степену морал; подваљивање, међу блиским пријатељима и сл. Иако се овдје радило о елити, јасно су се испољиле и негативне особине тих ликова, слично онима које посједују обични људи. Ово је у основи драма о писцима и умјетницима, о њиховој изгубљености, али не само о њима. Оно што се тада догађало понавља се и данас.

Послије вртоглавог успјеха у младим данима, Фиццералдов живот обиљежава све већа деструктивност. Био је веома омиљен, посебно код младе генерације доба цеза, која га је сматрала својим бардом и идолом. Опијен славом и новцем стеченим писањем, новцем који је са супругом Зелдом и другима немилице трошио, Фиццералд је живио раскалашно, мада је у раду умιο да буде и веома дисциплинован. Био је плодан и створио је неколико дјела која се убрајају у драгуље америчке књижевности. Огледао се у свим жанровима, од кратке приче до романа, а написао је и приличан број филмских сценарија. За њега је Гертруда Штајн рекла да „има више талента него сви остали припадници изгубљене генерације скупа.” Френсис Скот Фиццералд био је близак пријатељ Ернеста Хемингвеја (којем је у почетку његовог стварања много помагао, а са којим се касније разишао), Фиццералд и Зелда су били један од најнеобичнијих и најпознатијих брачних парова у свијету двадесетих и тридесетих година XX вијека. Фиццералдови конфликти са собом, са Зелдом, са пријатељима, нарочито са Хемингвејем, са својим добом, са холивудским машинеријом, његова су животна драма. Изнурен и скрхан болешћу и пићем, умро је 1940-е у 44. години живота. Ово је драма, чак и трагедија, позоришног комада „Мој пријатељ Хемингвеј”.

Критика је веома позитивно пратила развој ове драме и њено извођење. Ево неколико кратких извода из неких критика: “И тако Секулићева драма бави се Фиццералдом који, уморан и измучен, долази са својом женом Зелдом 1925. год. у Европу. У Америци у то вријеме долази до велике кризе, незапослености и свега што из тога произилази. Секулић у драми осликава распад система вредности неприлагођеног Фиццералда. Проналази меру драматике пријемчиву филмском изразу. Карактери су му како опори, тако и по-

етични. Павле Петровић, принц од Црне Горе, једна од централних личности, која на себи својствен начин, често из другог плана, вуче праве потезе. Секулић испреда своје карактере од fine психолошке пређе. Доводи у везу Френциса Скота са Хемингвејем. Затим, са још једном легендарном личношћу модерне уметности, Исидором Данкан. Она заводи познатог писца и узрокује драматичне породичне односе Френциса Скота и Зелде. Слиједи сукоб између Зелде и удварача Еда Хантера, дефинитиван разлаз Фиццералда и Хемингвеја, као кулминација драме: Френциса Скота напушта Зелда, он остаје сам. Овакав један крај омогућава врсном сценаристи и инспиративном редитељу добро полазиште за амбициозно филмско остварење. И, да закључимо, узбудљива драма професора Секулића, могла би да се назове по познатом Фиццералдовом роману *Лени и проклети*.”

(*Миодраг Богић, редитељ из Београда, Simposium Language and Literature at the End os XX Century, Collection of Papers, pp. 461-468*).

„У овој драми, која само условно припада цез-генерацији, генерацији између два рата или изгубљеној генерацији, јасно су истакнути многоструки танани немири модернизма. Тако је Секулић пут ка себи и истовремено ка умјетничком изразу покушао да пронађе кроз оцртавање суптилно обрађених психолошких портрета одабраних писаца и личности које су их окруживале, истовремено враћајући нешто од носталгичности цез епохе. Иако смјештени у одређени временски контекст, немири цез епохе не губе ништа од ванвремености јер покушавају да одговоре на вјечито људско питање: усамљеност и како је побиједити. Могу ли је побиједити јалови покушаји које беспомоћно називамо пријатељство: жене? У троуглу или четвороуглу? Не могу, тврди Секулић, који ће усамљеност ствараоца или још шире усамљеност људског бића свести и на буквалну усамљеност оног тренутка када човјека изда тијело. Наравно, ову основну тему прати и низ других: алкохолизам и брак, креативност и деструкција, обавијештеност и необавијештеност свијета о нама. Танано се преплићу, при чему свака игра своју равноправну улогу.”

(*Радојка Вукчевић, професор америчке књижевности и књижевни теоретичар, Побједа”, Подгорица, режија Гојко Челебић, Андрићева сцена, Херцег Нови, сезона 1991*).

„Према неким мишљењима сав искуствени и мисаони свијет људи садржи се у распону између двије категорије које људе битно одређују: то су љубав и рад. Чини се да у животу Френциса Скота Фиццералда, младог, даровитог америчког писца, глобално класификованог као припадника цез епохе и изгубљене генерације, није ни било другог до рада и љубави. Уз помало пића и понеки луди пријем. Секулић, говорећи о Фиццералду, свој драмски заплет везује за ове двије одреднице спецификујући обје: писање за немоћ писања, љубав за усуд који се звао Зелда, његову љубав и злу коб омеђујући на тај начин његов свијет. Једна нит која се имплицитно провлачи кроз драму јесте она о деструкцији која је у основи сваке креације. Овај огромни замајак талента који је Фиццералда тако снажно избацио у орбиту успјешних, убрзо је изгубио снагу због природе његовог бића, а Зелдина разорност на његову личност рађала је нове разорности. На крају видимо Фиццералда опустошеног властитом немоћи, емоционално скрханог, несхваћеног и остављеног. Суровост такве реалности у драми подвлачи присуство једног другог великог писца, Ернеста Хемингвеја, његовог пријатеља, чија је звијезда све сјајнија. Од креације је мало остало, деструкција је свеопшта – аутодеструкција кроз пиће и посустало писање као и суровост спољашњег свијета за који млади писац није више онако блистав. Двадесете године нису болећиве: писац овај или онај, није важно. Троше их као нови ритам.”

(Славица Перовић, професор лингвистике и есејиста, „Универзалност изгубљене генерације”, „Мој пријатељ Хемингвеј”, Овдје, Подговица, 1991. год. бр. 272-273 – стр. 63).

„Његове (Секулићеве) драме на први поглед имају класичан драмски обрис, одвијају се по сликама, односно по чиновима. Међутим, имају веома модеран унутрашњи драмски набој, који користе многи савремени драмски писци. Друга особеност и изразити квалитет су психолошки издиференцирани, карактеролошки јасно, и за сваки лик понаособ, дефинисани ликови. Ово нарочито има важност и чини га литерарно још изразитијим када се зна да се у обадвије драме појављују нама и до сада познати ликови како из историје тако и из литературе и филма, позоришта, публицистике, других широм свијета познатих и мање познатих стваралаца. У драми „Мој пријатељ Хемингвеј”, поред великог писца из наслова

драме ту су такође широм свијета познати Френцис Скот Фицџералд, Зелда, његова супруга, Исидора Данкан, као и млади принц од Црне Горе, Павле Петровић Његош. Све ове елитности одувијек изазивају не само радозналост код савременог гледаоца – читаоца, познати су и у историји европског и свјетског џет-сета, али су и драгоцјена грађа за изучавања времена садашњег, било да се ради о литератури, или о историји, социологији, социјалној антропологији... То исто важи и за другу драму Владимира Секулића „Стефан Зановић”.

(Благота-Бане Ераковић, редитељ, „Особена појава у савременој књижевности Црне Горе, Владо Секулић, писац и интелектуалац”, Гласник, библиотека „Радосав Љумовић”, Подгорица, стр. 211-213).

„У хиперпродукцији осредњих драма које пропитују црногорски етнос са негативним успјехом, у поплави дијалекатских испразних шлагворта у црногорској драмској продукцији, можда и као реакција на ударање у једне те исте драматуршке струне, појавило се драмско остварење свјежег даха познатог црногорског ствараоца Владимира Секулића – „Мој пријатељ Хемингвеј”. Из поплаве баналности којом нас у јавним медијима чешће знају засути писци из нашег драмског миљеа, изронило је ово питко, интелектуално драмско штиво, необично, по много чему ваљано, и нестандартно, хитнуто од стране аутора на сцену у оквиру од XII слика које се дешавају позоришно, али у знатној мјери и филмично. Овај рез карактеристичан за филмску врпцу овдје је ситуиран на „даске које живот значе” и тиме је, чини се, постао видан резултат ауторовог минуциозног рада на драмском штиву, које тече убрзано, а брзо везивање слике са сликом остварује ону, толико потребну нову ангажованост читаоца или гледаоца да, убрзано реагујући, спаја, лијепо слику са сликом, претпостављајући међудогађаје и пратећи темпо повезује временске размаке у једном даху. Зато се ова драма ефектно и у даху ишчитава уз наметнуту, од стране аутора, брзину, а као комад тече уз фину динамику свјежег, новог драматуршког даха, на који и нијесмо баш навикли у нашим сценским догађајима.”

(Драган Копривица, професор књижевности и књижевник, драма „Мој пријатељ Хемингвеј” Владимира Секулића, Гласник, библиотека „Радосав Љумовић”, Подгорица, стр- 214-216.)

„Поред изучавања, интерпретирања драматургије, професор Секулић је у младости писао скиचे и друге текстове за веселе вечери Радио Титограда, био је и члан редакције те емисије. Позната је и његова радио драма „Блага ноћ Скота Фиццралда”, која је емитована више пута у емисијама Радио Титограда, Радио Београда и других југословенских радио станица.

Драма „Мој пријатељ Хемингвеј” односи се на трагичну љубав Скота Фиццралда и Зелде и његову (не безразложну) љубомуру према Хемингвеју. У њој су, уз ова лица и црногорски принц Павле Петровић, француски јунак Едуард Жозан, магнат и покварењак Ед Хантер, као и жене Лоа Моран, балерина Исидора Данкан и принцеза Чимеј. Драма је изведена неколико пута на љетњој позорници у Херцег Новом, и њоме је отворен херцегновски фестивал. У њој се вриједно, опсежно и пажљиво сценски портретишу двојица књижевних великана, обузетих осјећајима и ломовима душе на великим пространствима духа. Имала је велики успјех међу „бројним гледаоцима, у књижевној критици, позоришној и дневној штампи (штампана је као засебна књига 1995. год.)”

(Јеврем Бјелица, професор књижевности и књижевни теоретичар, „Сталне иновације жанра у стваралаштву др Владимира Секулића”, Зборник радова Владимиру Секулићу у част, Институт за стране језике Универзитета Црне Горе, Подгорица, 1999. стр. 207-212).

„Угледни југословенски англиста, педагог, преводилац, есејиста и културни прегалац у најширем смислу ријечи, Владимир Секулић је у свом стваралаштву показао особену духовну радозналост, која је резултирала неколиким драмским текстовима. Пишчева опсесивна тема је сама судбина умјетника. Први његов пројекат на том плану је необична књига „Реквијем Скоту Фиццралду” (1988) сачињена од животописа контроверзног и трагичног америчког писца, и драме „Блага ноћ немирног Скота”, чији је он, разумеје се, главни јунак. Нова верзија те драме објављена је као засебна књига „Мој пријатељ Хемингвеј” (1995). Бирајући „чворне биографске тачке” Ф. С. Фиццралда за језгра драмске радње Секулић је једну судбину склопио у зачарани круг трагедије писца Фиццралда, али и умјетника уопште. То универзализовање једне судбине је истовремено актуализова-

ло живот и дјело Ф. С. Фиццералда, али у истој мјери је ставило на дневни ред вјечно питање уклетости умјетника.”

(Будимир Дубак, књижевник, извод из рада о драми, Народна библиотека „Радосав Љумовић”, Подгорица, 1996, Гласник, стр. 217-219.)

„И у наративном и у драмском дијелу књиге „Реквијем Скоту Фиццералду” отворен је креаторски простор као плодно тло за разуђено појединачно и свеобухватно панорамско третирање уоченог проблема, који се даље развија кроз радио-драмску варијанту „Блага ноћ Скота Фиццералда” (постдефиниција наслова „Блага ноћ немирног Скота”) и особито прецизно и синтетизовано казивање у драми „Мој пријатељ Хемингвеј.” Читава ова, модерно конципирана и језички савремено обogaћена драма, одвија се у суштинском егзистенционалном сукобу конструкције и деконструкције, као усуда стварања са питањем изгубљености као кровним проблемом. Фиццералд и Зелда, Фиццералд и Хемингвеј, свијет и Црна Гора – све у непрекидном, латентном сукобу чији је коначни и једини резултат – смрт, било као уништење или самоуништење. Црну Гору, и до данас поприлично самоиздвојену из свијета, Секулић адекватно уводи у просторе великог окружења кроз лик принца Павла Петровића, бонвивана, типичног представника *изгубљене* (подвукао П. П.) династије. И његов коначни допут је смрт јер није сазнао, није препознао путе којима бескрупулозно броде Едуард Жозан и Ед Хантер. Не препознају законе тог *путовања* (такође једна од опсесивних Секулићевих тема, подвукао П. П.) ни глумица Лоа Моран, ни чувена балерина Исидора Данкан, нити принцеза Чимеј – још једна групација изгубљених бића у раскораку небића и свебића... Дакако, Скотов пријатељ Хемингвеј, или још боље Скот, стварно је Хемингвејев пријатељ. Његово пријатељско осјећање никада није потрошено, док са друге стране Хемингвеј бива сасвим недосљедан, иде чак у сасвим другу крајност. И то је, такође, упоришна системска драмска тачка Владимира Секулића – бивање, бивствовање и негација датог у директном сучељавању (Прилика је да се напомене да је „Блага ноћ Скота Фиццералда” изведена као радио драма на Радио Титограду 1989. године, а драма „Мој пријатељ Хемингвеј” играна је у Андрићевом дому, 1991.” а као књигу објавио ју је угледни цетињски издавач „Обод” 1995”).

(Перивоје Поповић, књижевник, *Драмско стваралаштво Владимира Секулића*, издавак из дужег текста, који је сада у штампи.)

Умјесто коментара о овим изводима из критика о космополитској драми „Мој пријатељ Хемингвеј”, види се да је Црна Гора и у то вријеме „била у Европи.” Сматрао сам, да су изводи из критика показали да су важни и за оцјену драме „Мој пријатељ Хемингвеј”, као и да су се људи из наше средине кретали у круговима великана књижевности и умјетности у свијету.

Vladimir SEKULIĆ

THE COSMOPOLITAN PLAY „MY FRIEND HEMINGWAY”

Summary

Francis Scott Fitzgerald (1896-1940), one of the most known American writers, of the first half of the XX century, friend of Ernest Hemingway, and of other writers of the Lost Generation, preferred to live in Europe to America. He enjoyed living in Paris and on the Riviera. Fitzgerald wrote about Montenegro and the Prince Pavle Petrović. He also wrote a scenario for the film, based on his novel „Tender is the Night”. The synopsis of the scenario is kept in the university library in Princeton. The main characters in the scenario are Richard (Dick) Diver, Nicole Diver, Baby Warren, Paklen Trubeckoi, Prince from the Balkans and Rosemary Hoyt. The escort and boy-friend of the sister of the main heroine of the novel, and the film, is the Prince from the Balkans. The handsome Prince invites Baby Warren, her sister Nicole, and the Duke Trubeckoi to his principality, near the Adriatic sea. In fact, the towns there are Cetinje and Kotor. It is clear that the Prince from the Balkans is the Prince from Montenegro. The play „My friend Hemingway” is based on these and other relevant sources, and on the conflicts among the characters.

